

Sygn. akt **II AKa 142/16**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Mania (spr.)
Sędziowie:	SA Bogumiła Metecka-Draus SA Stanisław Kucharczyk
Protokolant:	st. sekr. sądowy Jorella Atraszkiewicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Szczecinie Janiny Rzepińskiej

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2016 r. sprawy

P. K.

z powodu apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt III K 35/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla zawarte w jego punkcie IV części dyspozytywnej orzeczenie o wymierzeniu P. K. kary łącznej grzywny,

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. S. kwotę 147,60 (stu czterdziestu siedmiu i 60/100) złotych z VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

IV. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze.

Stanisław Kucharczyk Andrzej Mania Bogumiła Metecka-Draus

Sygn. akt: **II AKa 142/16**

UZASADNIENIE

P. K. skazany został prawomocnymi wyrokami:

1) wyrokiem Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 26 kwietnia 1994 r., sygn. akt II K 80/94, zmienionym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 27 września 1994 r., sygn. akt IV Kr 538/94 za:

a) przestępstwo z art. 208 d.k.k. w zw. z art. 36 § 2 i 3 d.k.k. popełnione w dniu 30 listopada 1993 r. na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności i 15.000.000 (piętnastu milionów) złotych grzywny,

b) przestępstwo z art. 145 § 1 i 3 d.k.k., popełnione 3 grudnia 1993 r. na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności,

które to kary pozbawienia wolności złączono w karę łączną 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

2) wyrokiem Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 3 stycznia 1997 r., sygn. akt II K 383/96, za przestępstwo z art. 259 d.k.k., popełnione w dniu 25 marca 1996 r., na karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności;

3) wyrokiem Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia z dnia 22 października 2004 r., sygn. akt V K 2346/03, za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 i 64 § 1 k.k., popełnione w okresie od listopada 2002 do 16 stycznia 2003 r., na kary 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności i 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych grzywny po 10 (dziesięć) złotych każda;

4) wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryficach z dnia 21 kwietnia 2006 r., sygn. akt VI K 152/06, za przestępstwo z art. 284 § 2 i 3 k.k., popełnione w dniu 19 marca 2005 r., na karę grzywny w wysokości 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych po 10 (dziesięć) złotych każda;

5) wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 października 2011 r., sygn. akt III K 229/08, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 czerwca 2012 r., sygn. akt II AKa 57/12 za:

a) przestępstwo z art. 148 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od 23 kwietnia 2009 r. do 21 marca 2011 r. w zb. z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., popełnione w dniu 8 sierpnia 2005 r., na karę 25 (dwudziestu pięciu) lat pozbawienia wolności,

b) przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełnione w dniu 31 lipca 2006 r., na karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;

c) przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełnione w dniu 6 lutego 2007 r., na karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;

d) przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełnione w dniu 18 stycznia 2007 r., na karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności,

e) ciąg przestępstw z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełniony w nocy z 22 na 23 września 1995 r. i w nocy 29 grudnia 1995 r., na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

f) ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełniony w nocy z 27 na 28 maja 1998 r. i w nocy z 4 na 5 listopada 1998 r. na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

g) ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełniony w okresie od 15 do 22 grudnia 1998 r. i w dniu 17 stycznia 1999 r., na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

h) ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełniony w nocy z 15 na 16 sierpnia 1999 r. i w nocy 24 sierpnia 1999 r. na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

i) ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełniony w okresie od 14 do 17 listopada 1999 r. i w I połowie 2000 r., na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

j) ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k., popełniony w kwietniu 2002 r. i w dniu 10 lipca 2002 r., w okresie od 11 października 2002 r. do 2 listopada 2002 r., w nocy z 14 na 15 października 2002 r., w nocy z 24 na 25 października 2002 r., na karę 4 (czterech) lat pozbawienia wolności,

k) przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w 2000 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

l) przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w nocy 7 grudnia 2000 r., na karę 1 (jednego) roku i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

m) przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełnione w nocy z 22 na 23 czerwca 2005 r., na karę 1 (jednego) roku i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

n) ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. 91 § 1 k.k., popełniony w nocy z 26 na 27 czerwca 2005 r., w nocy z 29 na 30 czerwca 2005 r., w dniu 5 lipca 2005 r., w nocy 11 lipca 2005 r., w nocy 15 lipca 2005 r., w nocy z 21 na 22 lipca 2005 r., w nocy 30 lipca 2005 r., w nocy 1 sierpnia 2005 r., w nocy z 3 na 4 sierpnia 2005 r., w nocy z 11 na 12 października 2005 r., w nocy z 13 na 14 października 2005 r., w nocy 15 października 2005 r., w nocy z 16 na 17 października 2005 r., w nocy z 18 na 19 października 2005 r., w nocy 22 października 2005 r., w nocy z 3 na 4 listopada 2005 r., w nocy z 10 listopada 2005 r., w nocy z 22 na 23 listopada 2005 r., w nocy z 22 na 23 listopada 2005 r., w nocy z 26 na 27 listopada 2005 r., w nocy z 12 na 13 grudnia 2005 r., w nocy 19 grudnia 2005 r., w nocy 10 marca 2006 r., w nocy 10 marca 2006 r., w nocy 24 marca 2006 r., w nocy 22 kwietnia 2006 r., w II połowie 2006 r., w II połowie 2006 r., w okresie letnim 2006 r., w nocy z 12 na 13 sierpnia 2006 r., w nocy z 11 na 12 września 2006 r., w nocy z 14 na 15 września 2006 r., w nocy z 4 na 5 października 2006 r., w nocy z 16 na 17 października 2006 r., w nocy 30 października 2006 r., w nocy 19 grudnia 2006 r., karę 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności,

o) ciąg przestępstw z art. 289 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełniony w nocy 27 listopada 1998 r., w nocy z 10 na 11 grudnia 1998 r., w nocy z 10 na 11 grudnia 1998 r., na karę 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

p) przestępstwo z art. 289 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w nocy 19 grudnia 1998 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

q) ciąg przestępstw z art. 289 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełniony w nocy z 9 na 10 kwietnia 2000 r., w nocy z 2 na 3 kwietnia 2000 r. na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

r) przestępstwo z art. 289 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w II połowie 2000 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

s) ciąg przestępstw z art. 289 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełniony w nocy z 21 na 22 listopada 2005 r., w nocy z 7 na 8 grudnia 2005 r., w nocy z 7 na 8 marca 2006 r., w połowie 2006 r., w nocy z 20 na 21 lipca 2006 r., w nocy z 15 na 16 października 2006 r., na karę 200 (dwustu) stawek dziennych grzywny po 100 (sto) złotych każda,

t) ciąg przestępstw z art. 289 § 2 w zb. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełniony w dniu 11 września 1999 r. i w nocy z 22 na 23 września 1999 r., na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności,

u) przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 286 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w okresie od 24 do 25 września 1999 r., na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

v) przestępstwo z art. 289 § 2 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w nocy z 9 na 10 lutego 2000 r., na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

w) ciąg przestępstw z art. 289 § 2 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełniony w nocy z 6 na 7 września 2000 r., w nocy z 15 na 16 września 2000 r., w nocy z 24 na 25 stycznia 2001 r., na karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności,

x) przestępstwo z art. 289 § 2 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w nocy z 17 na 18 października 2005 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

y) ciąg przestępstw z art. 289 § 2 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełniony w nocy z 18 na 19 lipca 2006 r., w nocy z 26 na 27 lipca 2006 r., na karę 100 (stu) stawek dziennych po 100 (sto) złotych każda,

z) ciąg przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełniony w okresie od 15 czerwca 2002 r. do 11 lipca 2002 r., w nocy z 9 na 10 września 2002 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

aa) przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 276 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w nocy 17 lipca 2002 r., na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności,

bb) przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. popełnione w dniu 10 listopada 2005 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

cc) ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełniony w nocy z 21 na 22 sierpnia 2006 r., w nocy z 29 na 30 sierpnia 2006 r., w nocy z 3 na 4 września 2006 r., na karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności

dd) przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w nocy z 2 na 3 września 2006 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

ee) przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełnione w nocy z 2 na 3 września 2006 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

ff) przestępstwo z art. 289 § 2 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w nocy z 10 na 11 września 2006 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

gg) przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w nocy 24 maja 2006 r., na karę 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

hh) przestępstwo z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w dniu 23 listopada 2006 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

ii) przestępstwo z art. 224 § 2 k.k. popełnione w dniu 6 lutego 2007 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

przy czym kary pozbawienia wolności i grzywny złączono w karę łączną 25 (dwudziestu pięciu) lat pozbawienia wolności;

6) wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16 maja 2014 r., sygn. akt. III K 197/ 12, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 października 2014 roku, sygn. akt II AKa 165/14, za przestępstwo z art. 148 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od 23 kwietnia 2009 r., do marca 2011 r. w zb. z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11

§ 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., popełnione w dniu 23 sierpnia 1998 r., na karę 15 (piętnastu) lat pozbawienia wolności;

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem łącznym z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt III K 35/16

I. na podstawie art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. oraz art. 568 a § 1 pkt 2 k.p.k., przy zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach 2 i 5e i wymierzył karę łączną 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do 8 czerwca 2010 r.) w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 568 a § 1 pkt. 2 k.p.k., przy zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach 3, 5f - 5l, 5o - 5r, 5t - 5w, 5z, 5aa i 6 i wymierzył karę łączną 15 (piętnastu) lat pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 85 i 88 k.k. oraz art. 568a § 1 pkt 2 k.p.k., przy zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, łączył kary pozbawienia wolności i kary grzywny, orzeczone wyrokami opisanymi w punktach 4, 5a, 5m, 5x i 5bb i wymierzył karę łączną 25 (dwudziestu pięciu) lat pozbawienia wolności;

IV. na podstawie art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. oraz art. 568 a § 1 pkt. 2 k.p.k., przy zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, połączył kary pozbawienia wolności i kary grzywny wymierzone za przestępstwa opisane w punktach 5b - 5d, 5n, 5s, 5y, 5cc - 5ii i wymierzył karę łączną 9 (dziewięciu) lat pozbawienia wolności i 200 (dwustu) stawek dziennych grzywny po 100 (złoty) każda;

V. na podstawie art. 577 k.p.k., przy zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw:

- na poczet kary łącznej opisanej w punkcie I zaliczył okres pozbawienia wolności od 7 stycznia 1998 r. do 7 maja 1998 r.;

- na poczet kary łącznej opisanej w punkcie II zaliczył okresy pozbawienia wolności od 16 stycznia do 2 lipca 2003 r., od 22 września do 13 października 2004 r. i od 20 lipca 2009 r. do 13 stycznia 2011 r.;

- ustalił początek wykonywania kary łącznej opisanej w punkcie III na dzień 13 stycznia 2011 r. i zaliczył na jej poczet okres pozbawienia wolności od 6 lutego 2007 r. do 20 lipca 2009 r.

VI. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w odniesieniu do wyroku opisanego w punkcie 1;

VII. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. S. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem i 6/10) złotych z VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu.

VIII. zwolnił skazanego od ponoszenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelacje od powyższego wyroku wywiedli: obrońca skazanego w całości oraz prokurator w części dot. orzeczenia o karze.

Obrońca skazanego zarzuciła:

- obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20 marca 2015 r.) oraz art. 4 § 1 k.k., a w konsekwencji naruszenie art. 85 k.k. art. 86 k.k. k.k. w brzmieniu obowiązującym od 01.07.2015 r., oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji, polegającą na błędnym uznaniu, że w realiach niniejszej sprawy nie zachodzą podstawy do wydania wyroku łącznego na podstawie obecnie obowiązujących przepisów, podczas gdy prawidłowa wykładnia ww. przepisów prawa karnego materialnego

proceedzi do wniosku, że w realiach tej sprawy istniała podstawa do połączenia węzłem kary łącznej kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami opisanymi w pkt 5-6 części opisowej zaskarżonego wyroku.

Wskazując na powyższy zarzut skarżąca wniosła o:

1. uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie
2. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:
 - a) połączenie kar orzeczonych wyrokami opisanymi w pkt 5 i 6 części opisowej zaskarżonego wyroku, tj. wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20.10.2011 r., III K 229/08, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13.06.2012 r., II AKa 57/12 oraz wyroku z dnia 16.05.2014 r. Sądu Okręgowego w Szczecinie, III K 197/12, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16.10.2014 r., II AKa 165/14, wedle zasad obowiązujących po 01.07.2015 r. i wymierzenie kary łącznej 25 lat pozbawienia wolności;
 - b) umorzenie postępowania w odniesieniu do wyroków opisanych w pkt 1-4 części opisowej zaskarżonego wyroku;
 - c) zaliczenie na poczet kary okresy dotychczas odbytych kar pozbawienia wolności z podlegających połączeniu wyroków;
 - d) zasądzenie na rzecz obrońcy ustanowionego z urzędu koszty pomocy prawnej udzielonej z urzędu w obu instancjach.

Nadto, w przypadku uznania przez Sąd II instancji wyżej podniesionego zarzutu za niezasadny, obrońca zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

- obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 572 k.p.k. w zw. z art. 570 k.p.k. oraz art. 85 k.k. i 86 k.k. polegającą na wydaniu wyroku łącznego zamiast umorzenia postępowania, w sytuacji, gdy w stanie faktycznym sprawy wydanie wyroku łącznego doprowadziło do ukształtowania sytuacji skazanego w sposób mniej korzystny niż miałyby to miejsce w przypadku osobnego wykonania orzeczonych prawomocnie kar, a pomimo przyjęcia, że wyrok łączny nie musi prowadzić do polepszenia sytuacji skazanego, wciąż aktualne pozostaje stanowisko zgodnie, z którym wyrok łączny nie może prowadzić do sytuacji mniej korzystnej niż odrębne wykonanie kar, a naruszenie tej reguły miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Wskazując na powyższy zarzut skarżąca wniosła o:

1. uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i umorzenie postępowania w zakresie czynów opisanych w pkt. 1-6 części opisowej zaskarżonego wyroku.
2. zasądzenie na rzecz obrońcy ustanowionego z urzędu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w obu instancjach.

Natomiast prokurator zarzucił wyrokowi obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. polegającą na orzeczeniu w pkt. IV części dyspozytywnej wyroku kary łącznej grzywny 200 stawek dziennych po 100 zł za ciągi przestępstw opisane w pkt. 5s i 5y w wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 października 2011r., sygn. akt III K 229/08 mimo istnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej, albowiem orzeczona kara łączna grzywny była prawomocna i nie była złączona w karę 25 lat pozbawienia wolności, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Podnosząc powyższe prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia w pkt. IV części dyspozytywnej wyroku w zakresie orzeczonej kary łącznej grzywny.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

I/

Apelacja obrońcy skazanego nie zasługuje na uwzględnienie. Art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 r., poz. 396), który brzmi „przepisów rozdziału IX ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym (...) ustawą, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie (...) ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy”, w swej treści jest bowiem czytelny i nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Oznacza zaś, że w sytuacji kiedy wszystkie wyroki uprawomocnią się przed 1 lipca 2015 r., a zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej, to do jej orzeczenia stosuje się przepisy rozdziału IX kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do tego czasu. Zważywszy zatem, że w przypadku P. K. datą uprawomocnienia się ostatniego wyroku jest data 16 października 2014 r., zasadnie sąd I instancji, na podstawie art. 19 ust. 1 powołanej ustawy nowelizacyjnej, w sprawie zastosował uprzednie zasady łączenia kar, a mianowicie te obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 r. charakteryzujące się, co również słusznie sąd meriti zauważa, koniecznością łączenia kar, niezależnie od tego, czy zostały wykonane, czy nie oraz łączeniem kar w ramach ustalonych zbiegów (ciągów) przestępstw. O naruszeniu powyższego przepisu mowy być zatem nie może. Chybiony w konsekwencji jest także zarzut naruszenia art. 85 k.k. art. 86 k.k. w brzmieniu obowiązującym od 1.07.2015r. Przepisy te w sprawie nie miały i nie mają bowiem w ogóle zastosowania. Nieuprawniony jest również zarzut obrazy art. 4 § 1 k.k., a to dlatego, że przepis art. 19 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy jest szczególnym przepisem o charakterze intertemporalnym i jako taki wprowadza odstępstwo od zasady przewidzianej art. 4 § 1 k.k. W konsekwencji wbrew temu, co twierdzi skarżąca „uchyla ogólną zasadę stosowania ustawy względniejszej”. Jako zaś taki powoduje, że „ustawy nowej”, a co Sąd Apelacyjny pozwala sobie podkreślić, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed 1 lipca 2015 r. W takim też układzie sąd I instancji art. 4 § 1 k.k. nie obraził, bo stosując normę z art. 19 ust. 1 ustawy nowelizującej nie mógł tego uczynić. Oznacza to, że przywołany w tej części w apelacji wyrok SN z dnia 25.06.2014r., sygn. II KK 139/14, LEX nr 1480321 jakkolwiek zasadny, w sprawie pozbawiony jest merytorycznego znaczenia, nie przystaje bowiem do jej realiów faktyczno-procesowymi. Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 206, poz. 1598), nowelizująca art. 89 k.k., nie zawierała zresztą w tej części żadnych odmiennych rozwiązań intertemporalnych, które z kolei ustawa 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 r., poz. 396) zawiera. Na aprobatę zasługuje przy tym oczywiście stanowisko skarżącej, że przepis szczególny nie uchyla w całości reguły ogólnej, lecz tylko w takim zakresie, jaki da się pogodzić z założeniami racjonalnego prawodawcy, tyle że w sprawie i w przypadku skazanego nie ma ono zastosowania.

Bezprzedmiotowy z kolei jest zarzut obrazy art. 32 ust. 1 Konstytucji. Adresat zarzutu jest tu bowiem niewłaściwy. Sądy karne rozstrzygają wprawdzie samodzielnie wszelkie kwestie prawne, nie mają jednak prawa samoistnie stwierdzić niezgodności przepisu ustawy z Konstytucją, a taka jest de facto idea tego zarzutu. Tylko stwierdzenie niekonstytucyjności art. 19 ust. 1 ustawy nowelizującej otwiera możliwość zadośćuczynienia oczekiwaniu skazanego oraz jego obrońcy. Problem jednak w tym, że organy władzy publicznej zgodnie z art. 7 Konstytucji RP działają „na podstawie i w granicach prawa”, sędziowie jakkolwiek po myśli jej art. 178 ust. 1 niezawisli, podlegają jednak Konstytucji oraz ustawom. Cięży zatem na nich konstytucyjny obowiązek poszanowania i przestrzegania ustaw tak długo, dopóki ustawy te nie utracą mocy obowiązującej. Oznacza to, że organy władzy publicznej, w tym oczywiście również sądy, a może przede wszystkim, nie mogą w sposób dowolny odmawiać stosowania prawa, zwłaszcza gdy normy prawne, w tym o randze konstytucyjnej nakładają wręcz na nie obowiązek określonego działania. Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej, wynika zaś, że kwestionowane przez strony przepisy, w tym oczywiście i art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 r., poz. 396), mogą być niestosowane dopiero wtedy, gdy Trybunał Konstytucyjny wyda wyrok usuwający te przepisy z porządku prawnego, stwierdzając ich niekonstytucyjność. Oczekiwanie zatem skarżącej dokonania oceny i stwierdzenia przez Sąd Apelacyjny orzekający w sprawie, niekonstytucyjności przywołanego wyżej artykułu, a co za tym idzie jego niestosowania w sprawie nie ma żadnego oparcia w prawie. Jest zresztą nie do przyjęcia także i dlatego, że mogłoby stanowić istotne zagrożenie dla zasady równości i gwarancji praw podmiotowych, praktycznie oznacza bowiem anarchię prawną, a to oczywiście

jest nie do przyjęcia (zob. postanowienie SN z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. I KZP 15/13, OSNKW 2013/12/101). Przywoływany zatem przez skarżącą na poparcie prezentowanego stanowiska wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 31 marca 2016r., nr II.510.936.2015.VV o stwierdzenie, że art. 19 ust. 1 w/w ustawy jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim różnicuje prawo do orzeczenia kary łącznej ze względu na moment uprawomocnienia się poszczególnych kar jednostkowych lub łącznych, póki co jest jedynie głosem w dyskusji, a jako taki pozbawiony jest merytorycznej wartości, zwłaszcza że niekonstytucyjność w/w artykułu z uwagi na jego materię nie jest tak oczywista jak mogłoby się z pozoru wydawać, a już na pewno dokonanych ustawa z dnia 20 lutego 2015r. zmian nie sposób uznawać za w najmniejszym choćby stopniu irracjonalne. Wyklucza to zadośćuczynienie żądaniu skarżącej, a także samego skazanego połączenia mu jedynie kar podlegających wykonaniu, a orzeczonych wyrokami opisanymi w pkt 5 i 6 części wstępnej zaskarżonego wyroku, tj. wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20.10.2011r., III K 229/08, oraz z dnia 16.05.2014 r., III K 197/12, według zasad obowiązujących po 1.07.2015 r. i umorzenie postępowania w odniesieniu do wyroków opisanych w pkt 1-4 części wstępnej zaskarżonego wyroku.

Odnosnie zaś zarzutu obrazy „przepisów postępowania, a mianowicie art. 572 k.p.k. w zw. z art. 570 k.p.k. oraz art. 85 k.k. i 86 k.k. polegającej na wydaniu wyroku łącznego zamiast umorzenia postępowania, bo doprowadził on w konsekwencji do ukształtowania sytuacji skazanego w sposób mniej korzystnej niż miałyby to miejsce w przypadku osobnego wykonania orzeczonych prawomocnie kar”, to Sąd Apelacyjny stwierdza, że on także jest oczywiście bezzasadny. Kontestowany wyrok łączny nie narusza żadnego z przywołanych przez skarżącą przepisów. Kształtując poszczególne kary łączne sąd I instancji uwzględnił bowiem zawarty w art. 85 k.k. nakaz wzięcia za podstawę kary z osobna wymierzone za zbiegające się przestępstwa, jak i obowiązek wymierzenia kary łącznej zgodnie z obowiązującymi regułami. W konsekwencji w punkcie I części dyspozytywnej wyroku orzekł karę z zastosowaniem zasady absorpcji, natomiast w punktach II i III uwzględnił nakazy zawarte w art. 87 i 88 k.k., co oznacza, że w tych punktach orzekł je w rozmiarze, w jakim co najmniej lub bezwzględnie musiał, zaś w punkcie IV karę łączną pozbawienia wolności orzekł z zastosowaniem zasady asperacji – uprawniony był bowiem do jej orzeczenia w granicach od 6 do 15 lat (przy sumie kar wynoszącej 21 lat i 4 miesiące), orzekł zaś ją w rozmiarze 9 lat. W realiach sprawy o rażącej surowości orzeczonych kar łącznych pozbawienia wolności mowy być nie może. Przeciwno „zastosowaniu w pełni zasady absorpcji”, w ostatnim przypadku przemawiała bowiem – jak słusznie zauważa sąd I instancji na stronie 12 uzasadnienia wyroku – „różnorodność niektórych przestępstw oraz wyjątkowa ilość czynów jednostkowych, wchodzących w skład zbiegających się przestępstw i ciągów przestępstw”. Faktów tych skarżąca zresztą nie kwestionuje. Na gruncie zaś tych przepisów racjonalizacja kary orzekanej jako kara łączna w wyroku łącznym, poczynając od uchwały Sądu Najwyższego składu siedmiu sędziów (stanowiącej zasadę prawną) z dnia 25 lutego 2005r., sygn. I KZP 36/04 (OSNKW 2005 z. 2, poz. 13), która przesądziła o wykładni restryktywnej art. 85 k.k., nie musi być rozumiana wyłącznie jako łagodzenie i mieć charakter jednokierunkowy. W uzasadnieniu uchwały SN stwierdził to zresztą wprost, cytując: „Kara łączna (...) istotnie działa jedynie w kierunku korzystnym dla sprawcy przestępstw (wyjątek stanowi sytuacja wskazana w zdaniu drugim art. 88 k.k.). Jednakże to korzystne funkcjonowanie może działać jedynie w granicach przestępstw pozostających w zbiegu realnym, a nie wobec jakichkolwiek innych przestępstw i to niezależnie od tego, czy kara łączna orzekana jest w wyroku łącznym, czy też nie”. Sąd nie ma bowiem „swobody w doborze wyroków podlegających łączeniu, a w istocie kar jednostkowych wymierzonych nimi za poszczególne przestępstwa”. Jednym wyrokiem łącznym możliwe jest zatem orzeczenie wielu kar łącznych. Oczekiwaniu orzekania wyrokiem łącznym kary łącznej wyłącznie na korzyść skazanego, a w przypadku jej braku, umorzenia postępowania, sprzeciwia się zatem i to bezspornie rezultat wykładni językowej regulacji prawnej zawartej w rozdziale IX Kodeksu karnego, obowiązującej przed 1 lipca 2015r. Słusznie zatem sąd I instancji na stronie 8 uzasadnienia wyroku zauważa, że „łączenie kar nie jest uzależnione od tego, czy jest to korzystne dla oskarżonego”, zaś na stronie 12, że „wydanie wyroku nie ma na celu wytworzenie sytuacji korzystniejszej” dla skazanego. Na gruncie przepisów o karze łącznej obowiązujących do 1 lipca 2015 r., przy restryktywnej wykładni art. 85 k.k., oznacza to, że w niektórych wypadkach uwzględnienie okoliczności, które nie mogły być wcześniej przedmiotem oceny sądu (liczba popełnionych przestępstw, ich rodzaj i łączące je relacje przedmiotowo-podmiotowe), prowadzić może – w wyniku stosowania dyrektyw prewencji szczególnej i ogólnej – do potrzeby orzeczenia w wyroku łącznym kilku kar łącznych surowszych od sumy wymierzonych uprzednio i podlegających wykonaniu kar. Powoduje to, że judykaty powołane w tej części w uzasadnieniu apelacji obrońcy, a także w tzw. „osobistej” apelacji skazanego, obecnie mają znaczenie

wyłącznie historyczne. W później wydanych orzeczeniach Sąd Najwyższy zajmował już bowiem „odmienne stanowisko (zob. np. wyroki SN z dnia: 4 września 2007 r., V KK 261/07, Lex 307807; 1 grudnia 2011 r., II KK 174/11, Lex 1108455), zaś przekonywującą argumentację, opartą także na systematyce rozdziału 60 Kodeksu postępowania karnego, a dowodzącą wadliwego rozumienia przepisu art. 572 k.p.k. w sposób jak uczyniono to w postanowieniu z 4 listopada 2003 r.”, sygn. V KK 233/03, na które to powołuje się skarżąca, „zaprezentowano w uzasadnieniu postanowienia Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 5 października 2005 r., II AKz 234/05, Lex 166010” (zob. postanowieniu SN z dnia 4.10.2012r., II KK 232/12, LEX nr 1220809). Nie do zaaprobowania pozostaje zatem stanowisko skarżącej, jakoby w stanie prawnym obowiązującym do 1 lipca 2015r. kara łączna (suma kar łącznych) orzeczona w wyroku łącznym nie może stwarzać dolegliwości większej od tej, jaka wiązałaby się z kolejnym wykonywaniem poszczególnych wyroków podlegających łączeniu, w przypadku zaś takiej sytuacji „Sąd powinien odstąpić od wydania wyroku i umorzyć postępowanie” (zob. postanowienie SN z dnia 4 października 2012 r., II KK 232/12, LEX nr 1220809). Jest to bezspornie próba przydania normie zawartej w art. 572 k.p.k. znaczenia, której przepis ten nie posiada. Zawiera on bowiem jedynie nakaz umorzenia postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego w sytuacji, gdy brak jest do jego wydania warunków materialno prawnych określonych w art. 85 k.k., ewentualnie procesowych, określonych w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Na marginesie, w stanie prawnym obowiązującym do 1 lipca 2015r. nawet odbycie przez skazanego – w chwili orzekania w przedmiocie wydania wyroku łącznego – jak wyraził to SN w uchwale 7 sędziów z dnia 9 czerwca 2006r., sygn. I KZP 11/06 – wszystkich kar wymierzonych w warunkach określonych w art. 85 k.k., nie stanowi przesłanki umorzenia postępowania na podstawie art. 572 k.p.k. (OSNKW 2006/7-8/64). Powyższy artykuł nie dotyczy zatem sytuacji, gdy zastosowanie połączenia kar innych niż poprzednio, zgodnych z dyspozycją art. 85 k.k., powoduje sytuację dla skazanego mniej korzystną niż w przypadku odrębnego wykonania dotychczasowych wyroków, a co wystąpiło w sprawie i czego zresztą sąd I instancji miał w pełni świadomość. Wydanie wyroku łącznego w przypadku spełnienia warunku określonego w art. 85 k.k., tj. istnienia właściwej, normatywnej relacji czasu popełnionych przestępstw do daty wydania pierwszego, chronologicznie, wyroku jest bowiem, a co Sąd Apelacyjny pozwala sobie podkreślić, bezwzględny obowiązkiem sądu. Wyrok łączny stanowi zaś jedynie instytucję procesową, której celem jest realizacja prawa karnego materialnego w zakresie orzeczenia kary łącznej w stosunku do osoby skazanej prawomocnymi wyrokami różnych sądów na kary tego samego rodzaju, albo inne, podlegające łączeniu z uwagi na popełnienie ich w układzie czasowym uzasadniającym stwierdzenie zbiegu realnego, a czemu w sprawie bezspornie zadośćuczyniono. Nie można zaś ograniczać stosowania rozwiązania przewidzianego w art. 85 k.k. przez nadawanie jasnemu sformułowaniu ustawowemu, występującemu w art. 572 k.p.k., dodatkowych, pozaustawowych treści w postaci bliżej niedookreślonej "bezprzedmiotowości" (zob. uchwała SN (składu 7 sędziów) z dnia 9.06.2006r., I KZP 11/06, OSNKW 2006/7-8/64).

Czyni to w konsekwencji podniesiony w apelacji jako alternatywny zarzut obraży art. 572 k.p.k. w zw. z art. 570 k.p.k. oraz art. 85 k.k. i 86 k.k. oczywiście bezzasadnym.

II/

Apelacja prokuratora zasługuje na uwzględnienie. Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 20 października 2011r., sygn. III K 229/08 uznał P. K. za winnego m.in. popełnienia przestępstw opisanych w punktach LXI, LXV, LXXIX, LXXVIII, LXXXI, XCV (pkt XX części dyspozytywnej) oraz w punktach LXXX i LXXXIII (pkt XXVI części dyspozytywnej) i wymierzył mu za nie stosowne kary grzywny, zaś na podstawie art. 91 § 2 k.k. i art. 88 k.k. w jego punkcie LXI orzekł wobec niego karę łączną 25 lat pozbawienia wolności i karę łączną grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 100 zł każda (k. 39, 43).

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 13 czerwca 2012 r., sygn. II AKa 57/12 m.in. uchylił orzeczenia o karach łącznych pozbawienia wolności wymierzonych P. K. i H. J. (część pkt. LXI), a następnie uchylił zaskarżony wyrok w części skazującej H. J. oraz, na podstawie art. 435 k.p.k., P. K., za przestępstwo z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 280 § 2 k.k. i inne, popełnione na szkodę L. F. (część pkt. II), i w tym zakresie sprawę przekazał do ponownego rozpoznania, zaś na podstawie art. 91 § 2 i art. 88 k.k. orzekł wobec skazanego nową karę łączną 25 (dwudziestu pięciu) lat pozbawienia wolności; w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (k. 45-46). Treść powyższego wyroku oznacza, że orzeczenie o karze łącznej grzywny zawarte w pkt. LXI wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 20 października 2011r., sygn. III K 229/08 zostało utrzymane w mocy. Orzekając zatem ponownie w miejsce tożsamyh kar jednostkowych grzywny za tożsame ciągi przestępstw karę łączną grzywny w takim samym zresztą rozmiarze, a mianowicie 200 stawek dziennych grzywny po 100 każda, Sąd Okręgowy uchybił bezspornie dyspozycji art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Nie wszczyna się bowiem postępowania, a wszczęte umarza, gdy postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone, a co ma odpowiednie zastosowanie także i w przypadku wyroku łącznego. Orzeczona w postępowaniu karnym kara łączna – jak wyraził to SN w postanowieniu z dnia 4.10.2012r., II KK 232/12, LEX nr 1220809 – stanowi bowiem przeszkodę do ponownego jej orzeczenia za poszczególne przestępstwa tworzące realny zbieg wtedy, gdy w trybie wyroku łącznego miałyby być łączone tylko te same kary orzeczone za te same przestępstwa”, a z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia w sprawie. Wspomniana karą łączną grzywny orzeczona wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 20 października 2011r., sygn. III K 229/08 podlega zatem odrębnemu wykonaniu.

III/

Tak argumentując, Sąd Apelacyjny – działając na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. – zmienił wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 19 maja 2016r., sygn. III K 35/16 – w ten sposób, że uchylił zawarte w jego punkcie IV części dyspozytywnej orzeczenie o wymierzeniu P. K. kary łącznej grzywny, w pozostałej natomiast zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

O zwolnieniu P. K. od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze orzeczono na podstawie art. 634 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k., natomiast o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym zgodnie z § 4 ust. 1 i 3 oraz § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2015, poz.1801).

Stanisław Kucharczyk Andrzej Mania Bogumiła Metecka-Draus